Unga ataganing shumidi, qismat?
Shu qaro falakda bormisan, yo'qmi,
Bormi senda, aytgil, zarracha shafqat? ("Turk ayoli ibodati")

So'zning ham botiniy, ham zohiriy ma'nolarini yaxshi anglagan shoir ularni she'rlarida turli ma'nolarda jilolantira oladi. Ijodkorning xalqimiz tomonidan sevib kuylanadigan, xalq orasida "Laylo" nomi bilan tanilgan "Balki o'chgan edim yodingdan" nomli she'rida qora epiteti beqiyos go'zallikni ifodalamoqda:

Balki o'chgan edim yodingdan
Seni o'ylab kelmaydir uyqu–
Qora tunning o'zga sehri bor.
Tushlarimda topay deb gulro',
Men uxlarman mangu ehtimol.
Go'zal tushlar tilayman, Laylo… ("Balki o'chgan edim yodingdan")

Shoir ba'zi she'rlarida turkiy tillarning eng qadimiy qatlamiga mansub so'zlardan biri bo'lgan *qora* so'ziga qaytadan jon kiritadi, ya'ni *qora* so'zini ulug', buyuk ma'nolarida qo'llaydi:

Kimdir u jafokash shu xilqat aro
Hamnishin tutingan qora qalamga.
Kimdir ul g'amgusor va motamsaro
Fikr sochayotgan turkiy olamga? ("Shoir")

Xulosa va takliflar. Umuman, epitetlar Rauf Parfi she'riyatini poetik bezab turgan tasviriy vositalardan biri sifatida badiiy matnning ta'sirchan, jozibador bo'lishini ta'minlab, baytlarning fasohatini kuchaytirib bergan. Shuningdek, shoir ochib bermoqchi mavzuni yorqinroq namoyon etib, qalamkash mahoratini ko'rsatishda muhim unsur darajasida xizmat qilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

(1). Шарафуддинов О. Замон. Қалб. Поэзия. Т., Ўзадабийнашр, 1962, 196-бет.
(2). Акрамов Б. Шеърият гавҳари. Т., "Адабиёт ва санъат" нашриёти, 1979, 21-бет.
(3). Мукаррамов М. Ўзбек тилида ўхшатиш. Тошкент, "Фан", 1976 15–18-бетлар.
(4). Хўжаева Д. Ўзбек тилида эпитет. Филол.фан.номз...дисс. автореф., Тошкент, 1997, 23-бет.
(5). Н.Маҳмудов. Тилимизнинг тилла сандиғи. Тошкент, "Фан", 2012, 109-бет.

Zakirova Xilola Abduraxmanovna (Toshkent Arxitektura-qurilish universiteti "O'zbek va xorijiy tillar" kafedrasi dotsenti)

XORIJIY ILMIY DISKURSDA TAQRIZNING LINGVISTIK VA STRUKTUR XUSUSIYATLARI

Annotatsiya. *Ushbu maqolada ingliz tilidagi xalqaro ilmiy diskurs doirasida taqriz janrining lisoniy va struktur xususiyatlari tadqiq etiladi. Tadqiqotda AQSH, Germaniya, Italiya, Niderlandiya va Malayziya kabi davlatlar olimlari tomonidan yozilgan taqrizlar qiyosiy-lingvistik jihatdan tadqiq etildi. Maqolada xorijiy taqrizlarning leksik-terminologik qatlami, sintaktik qoliplari va argumentatsiya modellarining o'ziga xosligi ochib berilgan. Ayniqsa, ilmiy etiket doirasidagi "yumshatish" (mitigation) strategiyalari va akademik "isbot birliklari" (boosters) tahliliga alohida urg'u berilgan.*

Kalit so'zlar: *ilmiy diskurs, taqriz, leksik-terminologik tahlil, global akademik lug'at, modallik, hedging (yumshatuvchi birlik), boosters (kuchaytiruvchi birlik), konstruktiv tanqid, kognitiv model.*

Закирова Хилола Абдурахмановна (Доцент кафедры «Узбекский и иностранные языки», Ташкентский архитектурно-строительный университет)

ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ И СТРУКТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РЕЦЕНЗИИ В ЗАРУБЕЖНОМ НАУЧНОМ ДИСКУРСЕ

Аннотация. *В данной статье исследуются лингвистические и структурные особенности жанра рецензии в рамках англоязычного международного научного дискурса. В исследовании проведён сравнительно-лингвистический анализ рецензий, написанных учёными из США, Германии, Италии, Нидерландов и Малайзии. В статье раскрываются особенности лексико-терминологического слоя, синтаксических моделей и аргументационных стратегий зарубежных рецензий. Особое внимание уделяется анализу стратегий «смягчения» (mitigation) в рамках научного этикета, а также академических «усилителей утверждения» (boosters).*

Ключевые слова: *научный дискурс, рецензия, лексико-терминологический анализ, глобальная академическая лексика, модальность, хеджирование, бустеры, конструктивная критика, когнитивная модель.*

Zakirova Khilola Abdurakhmanovna (Associate Professor, Department of Uzbek and Foreign Languages Tashkent University of Architecture and Civil Engineering)

LINGUISTIC AND STRUCTURAL FEATURES OF A REVIEW IN FOREIGN SCIENTIFIC DISCOURSE

Annotation. *This article examines the linguistic and structural features of the review genre within the framework of English-language international scientific discourse. The study employs a comparative linguistic analysis of reviews written by scholars from the USA, Germany, Italy, the Netherlands, and Malaysia. The paper reveals the specific characteristics of the lexical and terminological layer, syntactic patterns, and argumentation models in foreign reviews. Particular attention is paid to the analysis of mitigation strategies within academic etiquette, as well as academic "boosters" used to strengthen claims.*

Keywords: *scientific discourse, review, lexical and terminological analysis, global academic vocabulary, modality, hedging, boosters, constructive criticism, cognitive model.*

Kirish. Xorijiy ilmiy diskursda taqriz (review) janrining lingvistik va struktur xususiyatlari asosan janr tahlili, akademik diskurs va metadiskurs nazariyalari doirasida keng o'rganilgan. Bu tahlil taqriz janrini boshqa akademik janrlardan (maqola, monografiya yoki annotatsiya) ajratib turadigan o'ziga xos lingvistik belgilarini – leksik tanlovlar, grammatik konstruksiyalar va pragmatik strategiyalarni aniqlashga yordam beradi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Bu yo'nalishning nazariy asoslarini John Swales yaratgan bo'lib, u "*Genre Analysis English in Academic and Research Settings*" asarida akademik matnlarning kommunikativ tuzilishini CARS modeli orqali izohlab, ilmiy janrlar, jumladan taqriz matnlarining struktur bosqichlarini (kirish–baholash–xulosa) ilmiy asosda tahlil qilish imkonini bergan. Vijay K.Bhatia esa "*Analysing Genre: Language Use in Professional Settings*" asarida professional va akademik janrlarning lingvistik xususiyatlarini, jumladan taqriz matnlarida qo'llaniladigan baholovchi strategiyalar, leksik vositalar va kommunikativ maqsadlarni chuqur tahlil qilgan. Charles Bazerman "*Shaping Written Knowledge*" asarida ilmiy yozuvni ijtimoiy va retorik jarayon sifatida talqin qilib, taqriz janrining ilmiy hamjamiyatdagi bilim yaratish va baholash funksiyasini ochib bergan. Akademik diskurs va metadiskurs yo'nalishida Ken Hyland "*Metadiscourse: Exploring Interaction in Writing*" va "*Academic Discourse*" asarlarida ilmiy matnlarda muallif pozitsiyasi, baholovchi til (stance), hamda interaktiv vositalarni tahlil qilib, taqriz janrida subyektiv baho va ilmiy obyektivlik o'rtasidagi muvozanatni ilmiy jihatdan asoslagan. Diane Pecorari esa "*Academic Writing and Plagiarism*" asarida intertekstualik, iqtibos keltirish va akademik yozuv madaniyatini o'rganib, taqriz matnlarida manbalardan foydalanish va referensiya tizimining lingvistik xususiyatlarini yoritgan. James Hartley "*Academic Writing and Publishing*" hamda boshqa tadqiqotlarida ilmiy matnlarning strukturasi, argumentatsiya modeli va baholash birliklarini tahlil qilib, taqriz janrining kompozitsion tuzilishini yoritgan. Shu bilan birga, diskurs va mafkura tahlili yo'nalishida Teun A. van Dijk "*Discourse and Power*", "*Ideology: A Multidisciplinary Approach*" hamda "*News as Discourse*" asarlarida diskursni ijtimoiy kognitiv hodisa sifatida o'rganib, matnlarda yashirin ideologiya, muallif pozitsiyasi va o'quvchi ongiga ta'sir mexanizmlarini tahlil qilgan. Uning yondashuvi taqriz janrini ham faqat lingvistik tuzilma emas, balki ijtimoiy baholash va ideologik pozitsiya ifodasi sifatida ko'rishga imkon beradi. Rus tilshunosligida esa taqriz va ilmiy matnlar tadqiqi Mikhail Bakhtinning dialogizm va nutq janrlari haqidagi qarashlari, shuningdek N.S.Valgina, I.R.Galperin va V.V.Vinogradov kabi olimlarning matn lingvistikasi va funksional uslubshunoslikka oid ishlari bilan rivojlangan bo'lib, ular ilmiy matnlarning strukturasi, uslubi va baholash componentlarini tizimli ravishda tahlil qilganlar. Umuman olganda, xorijiy va rus ilmiy an'analarida taqriz janri lingvistik (baholovchi leksika, modal vositalar, muallif ovozi) va struktur (bosqichli kompozitsiya) jihatdan keng o'rganilgan bo'lsa-da, uning turli ilmiy madaniyatlar kesimidagi qiyosiy va funksional xususiyatlari hanuz dolzarb tadqiqot yo'nalishi bo'lib qolmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. Zamonaviy global akademik makonda taqriz nafaqat ilmiy ishni baholash vositasi, balki muayyan ilmiy madaniyat, metodologik yondashuv va kommunikativ strategiyalarni aks ettiruvchi muhim janr sifatida namoyon bo'ladi. Turli mamlakatlarga mansub ilmiy taqrizlar til birliklari, terminologik qatlam, kompozitsion tuzilma va pragmatik yondashuv jihatidan o'ziga xos farqlarga ega bo'lib, bu farqlar milliy akademik an'analar hamda fanlararo integratsiya jarayonlari bilan chambarchas bog'liqdir. Shu nuqtai nazardan, ushbu ishda xorijiy taqrizlarning leksik, semantik va strukturaviy xususiyatlari tahlil qilinib, ularning umumiy va farqli jihatlari ilmiy asosda yoritiladi.

Tahlil va natijalar. Xorijiy taqrizlarda leksik qatlam, asosan, "Global Academic Vocabulary" (global akademik lug'at) tizimiga asoslangan. Mahalliy taqrizlardan farqli o'laroq, bu yerda o'ta zamonaviy va fanlararo (interdisciplinary) terminlar dominantlik qiladi.

1-jadval

Xorijiy taqrizlarning sohaviy-terminologik qiyosi

Davlat	Ixtisoslik	Dominant terminlar (leksik indikatorlar)
AQSH	Pedagogika	Critical thinking, communication competence, global movement, statistical analysis.
Germaniya	Iqtisodiyot	Digital Twin, BIM technologies, operational efficiency, digitalization methods.
Italiya	Arxitektura	Geometric analysis, proto-forms, Islamic architecture, computer programs.
Niderlandiya	Arxitektura	Evolution of stalactites, medieval manuscripts, contemporary architecture.
Malayziya	Filologiya	Cognitive aspect, semantic world, processing and storage of information.

Jadvaldan ko'rinadiki, AQSH va Germaniya taqrizlarida pragmatik-statistik va texnologik leksika ("statistical analysis", "Digital Twin") ustuvorlik qiladi. Italiya va Niderlandiya namunalarida esa ko'proq tavsifiy-tarixiy va tahliliy birliklar ("evolution", "geometric analysis") qo'llanilgan. Bu leksik tanlov taqrizchining tadqiqotni qaysi kognitiv prizma orqali baholayotganini ko'rsatadi.

2. Taqrizlarning sintaktik va modallik xususiyatlari. Xorijiy ilmiy diskursda taqrizchining shaxsiy munosabati (modalligi), ko'pincha, "objective-evaluative" (obyektiv baholovchi) xarakterga ega.

2-jadval

Taqrizlarning sintaktik va modallik xususiyatlari

Tahlil yo'nalishi	Asosiy xususiyatlar	Misollar	Xulosa
Modallik (baholash usuli)	Obyektiv baholovchi xarakter ustun	"objective-evaluative" yondashuv	Taqrizchi shaxsiy fikrni ilmiy neytrallik bilan ifodalaydi
Sintaktik qoliplar	Qisqa, aniq va natijaga yo'naltirilgan gaplar; mantiqiy bog'lovchilar faol	"This, in turn, increases interest"; "The results confirm the effectiveness…"	Murakkab gaplardan ko'ra sodda va lo'nda konstruksiyalar ustun
Bog'lovchi vositalar (linking words)	Mantiqiy izchillikni ta'minlaydi	in turn, therefore, thus, as a result	Matnning mantiqiy izchillikni va argumentatsiya kuchini oshiradi
Boosters (kuchaytiruvchi birliklar)	Ishonch va qat'iy bahoni ifodalaydi	fully accomplished the set tasks"; "highly relevant"; "worthy of receiving"	Ijobiy baholashda yuqori darajadagi ishonchni ko'rsatadi
Hedges (yumshatuvchi birliklar)	Kamroq qo'llanadi	(nisbatan kam uchraydi)	Tanqidiy fikrlar ham ehtiyotkor, lekin kamroq yumshatiladi

Sintaktik qoliplar. Taqrizlarda murakkab qo'shma gaplar o'rniga, natijaga yo'naltirilgan va aniq mantiqiy bog'lamlar (linking words) ishlatilgan:

a) *"This, in turn, increases interest...";*
b) *"The results confirm the effectiveness...".*

Baho ifodalash (Hedges vs Boosters): Xorijiy taqrizlarda "Boosters" (ishonchni kuchaytiruvchi birliklar) ko'p uchraydi. Masalan: *"fully accomplished the set tasks"*, *"highly relevant"*, *"worthy of receiving"*.

Xorijiy ilmiy taqrizlarda sintaktik jihatdan lo'nda va mantiqan bog'langan gaplar ustun bo'lib, modallikda esa obyektiv baholovchi yondashuv saqlanadi. Ayniqsa, boosters birliklarning faol qo'llanishi taqrizchining ijobiy bahoga bo'lgan yuqori ishonchini ifodalaydi.

3. Taqrizlarning struktur-kognitiv tahlili. Xorijiy taqrizlarning kognitiv modeli "Introduction – Body – Evidence – Conclusion" sxemasi bo'yicha tuzilgan. Ayniqsa, AQSH taqrizida natijalarni raqamli dalillar (1.14–1.15 marta o'sish) bilan ko'rsatish ilmiy argumentatsiyaning yuqori darajasini anglatadi. Ushbu jadvalda xorijiy ilmiy diskursga xos bo'lgan argumentatsiya komponentlari va ularning muayyan mamlakat taqrizlaridagi lisoniy in'ikosi qiyoslangan.

3-jadval

Taqrizlarda ilmiy argumentatsiyaning lisoniy ifodalanishi

Argumentatsiya komponenti	Lisoniy modellar (original iqtiboslar)	Kognitiv-lingvistik vazifasi
1.Global kontekstualizatsiya	"In the context of the rapidly ongoing reforms...", "In the process of global education..."	Mahalliy tadqiqotni global islohotlar va xalqaro tendensiyalar kontekstiga olib chiqish.

2.Akademik "Boosters" (Ishonch birliklari)	"Highly relevant in the context of digital transformation", "Extremely relevant for restoration..."	Tadqiqot obyektining dolzarbligini mutlaq va qat'iy sifatlovchi darajalar orqali tasdiqlash.
3.Ilmiy yangilikni unikallashtirish	"For the first time presents a scientific study...", "Significantly expanded the scope..."	Ishning fanga qo'shgan yangi hissasini va uning "birinchiligi"ni lisoniy urg'ulash.
4.Empirik-statistik modallik	"Was found to be 1.15 times higher"," Confirms effectiveness according to statistical analysis"	Mavhum baholashdan voz kechib, natijani raqamli dalillar orqali isbotlash (Evidence-based evaluation).
5.Texnologik terminologiya integratsiyasi	"Integration of Digital Twin and BIM technologies", "Modern computer programs"	Tadqiqotning zamonaviy muhandislik va raqamli asbob-uskunalar darajasida ekanligini ko'rsatish.
6.Konstruktiv "Hedging" (Yumshatish)	"Do not fully cover the question...", "Do not overshadow the scientific achievements"	Ilmiy etiket doirasida kamchiliklarni yutuqlarni inkor etmagan holda, tavsiya shaklida berish.

3-jadvalning tahlili shuni ko'rsatadiki, xorijiy ilmiy diskursda taqriz janrining lisoniy xususiyatlari muayyan geografik va akademik markazlarga ko'ra tabaqalashadi:

Anglosakson va Yevropa diskursi: Bu diskursda pragmatik va empirik argumentatsiya ustuvor. Lisoniy jihatdan bu raqamli ko'rsatkichlar (1.15 times higher) va texnologik terminlar (Digital Twin) bilan ifodalanadi. Taqrizchi o'zini "nazoratchi" emas, balki ishning xalqaro bozordagi o'rnini baholovchi "ekspert" sifatida namoyon qiladi.

Janubiy va Sharqiy akademik diskurs: Bu hudud taqrizlarida madaniy-tarixiy va kognitiv tahlil ustunlik qiladi. Lisoniy modellar ko'proq tavsifiy xarakterga ega bo'lib (semantic world of a person, evolution of stalactites), tadqiqotning falsafiy va estetik yangiligini ochishga xizmat qiladi.

Lisoniy "Politeness" (Etiket) strategiyasi: Barcha xorijiy taqrizlar uchun umumiy xususiyat — tanqidiy fikrlarning "*In order to emphasize the presence of shortcomings... I would like to make some recommendations*" kabi lisoniy konstruksiyalar orqali berilishidir, bu, o'z navbatida, muallifning akademik obro'-sini (face-saving) saqlashga yo'naltirilgan.

4. Taqrizlarda kamchiliklarni ifodalash uslubi (Politeness strategies). Xalqaro ilmiy diskursda kamchiliklar o'ta yumshoq (mitigation) va konstruktiv tarzda beriladi. Masalan, taqrizlarda kamchiliklar *"Shortcomings do not overshadow the achievements" (Kamchiliklar yutuqlarga soya tashlamaydi)* kabi standart iboralar bilan "yumshatilgan". Bu ilmiy etiketning (academic politeness) global xususiyatidir.

4-jadval

Taqrizlarda kamchiliklarni ifodalashning lingvopragmatik strategiyalari

Kamchilik komponenti	**Lisoniy modellar (Original iqtiboslar)**	**Lingvistik strategiya va tahlil**
1.To'liqsiz qamrovni qayd etish	"The examples... do not fully cover the question of the relation of vocabulary elements to the language norm."	Ehtiyotkorlik (Hedging): "Do not fully" konstruksiyasi orqali ayblov emas, balki qamrovning biroz kengaytirilishi zarurligi bildirilgan.
2. Vizual/Texnik tavsiya	"Should be shown in larger scale", "Should be compared more with other cities."	Modallik (Suggestion): "Should be" yordamchi fe'li orqali qat'iy buyruq emas, balki ishning sifatini oshiruvchi tavsiya berilgan.
3. Manbalar bilan ishlash bo'yicha mulohaza	"Should be used more extensively research carried out abroad..."	Yo'naltirish: Xalqaro ilmiy integratsiyani kuchaytirish bo'yicha hamkorlik xarakteridagi tavsiya.
4. Imlo va texnik xatolar	"There are spelling errors in this work. Deficiencies identified and corrected in a timely manner."	Faktik qayd: Xatolarni oddiy fakt sifatida ko'rsatib, ularning tuzatilishi mumkinligiga lisoniy urg'u berilgan.
5. "Face-saving" (Obro'ni saqlash) iborasi	"The above shortcomings do not overshadow the scientific and theoretical achievements."	Inkorsiz tasdiq: Kamchiliklar ishning umumiy qiymatini tushirmasligini ta'kidlash uchun xos bo'lgan barqaror ilmiy klishye.

4-jadval tahlili shuni ko'rsatadiki, xorijiy ilmiy taqrizlarda kamchiliklarni ifodalash maxsus lingvopragmatik strategiyalar asosida amalga oshiriladi:

Yumshatish (Mitigation) strategiyasi. Tanqidiy fikrlar keskin shaklda emas, balki ehtiyotkor va neytral ifodalar orqali beriladi. Masalan, *"does not fully cover"* kabi birliklar muallifni tanqid qilishdan ko'ra, tadqiqotni takomillashtirish zarurligini bildiradi.

Konstruktiv modallik. Taqrizlarda kamchiliklar, ko‘pincha, tavsiya shaklida ifodalanadi. *“Should be...”* konstruksiyalari ish sifatini oshirishga qaratilgan amaliy yo‘nalish beradi va ilmiy muloqotning hamkorlik xarakterini kuchaytiradi.

Yo‘naltiruvchi va rivojlantiruvchi yondashuv. Manbalar, metodologiya yoki tahlilni kengaytirishga doir fikrlar ilmiy ishni rivojlantirishga xizmat qiluvchi tavsiyalar sifatida beriladi.

Faktik neytrallik. Texnik va imloviy xatolar subyektiv bahosiz, oddiy fakt sifatida qayd etiladi. Bu esa taqrizning obyektivligini ta’minlaydi.

“Face-saving” strategiyasi. Kamchiliklar qayd etilgandan so‘ng, ishning umumiy ilmiy ahamiyati alohida ta’kidlanadi. Bu esa muallifning ilmiy obro‘sini saqlashga xizmat qiladi va ijobiy akademik muhitni qo‘llab-quvvatlaydi.

Xulosa va takliflar. Xorijiy ilmiy diskursda taqriz (review) janri tahlili shuni ko‘rsatadiki, ingliz tilidagi akademik taqrizlar o‘zining diskursiv, pragmatik va kognitiv tashkil topishi jihatidan yuqori darajada standartlashgan va ilmiy hamjamiyatga yo‘naltirilgan kommunikativ modelga ega. Xususan, xorijiy taqrizlarda “natijaviylik va ekspertiza” strategiyasi ustuvor bo‘lib, muallif bahosi, ko‘pincha, umumiy sifatlovchi birliklar orqali emas, balki aniq empirik dalillar, statistik ko‘rsatkichlar (masalan, *“1.15 times higher”*) va sohaviy terminologiya (*“BIM technologies”, “data-driven model”, “geometric analysis”*) asosida asoslanadi. Bu holat taqrizning argumentativ ishonchliligini oshirib, uni subyektiv fikr bildirishdan ko‘ra ilmiy dalillangan ekspert xulosasiga yaqinlashtiradi. Shuningdek, ingliz tilidagi ilmiy taqrizlarda “face-saving” strategiyasi kuchli namoyon bo‘lib, tanqidiy fikrlar bevosita inkor shaklida emas, balki ehtiyotkor hedging konstruksiyalar (*“may not fully address”, “could be improved by”, “should be further compared”*) orqali ifodalanadi. Bu esa taqriz janrining kommunikativ tabiatini yumshatib, uni qarama-qarshilik yaratuvchi matn emas, balki ilmiy hamkorlik va konstruktiv muloqot vositasiga aylantiradi. Bundan tashqari, xorijiy taqrizlarda terminologik va kognitiv integratsiya yuqori darajada rivojlangan bo‘lib, interdisiplinar yondashuvni aks ettiruvchi leksik birliklar turli fan sohalari o‘rtasidagi bilim almashinuvini ta’minlaydi va taqrizning kognitiv chegaralarini kengaytiradi. Argumentatsiya modeli jihatidan esa ingliz tilidagi taqrizlar asosan “bottom-up” tamoyiliga asoslanadi, ya’ni, avval konkret natijalar va empirik dalillar keltirilib, keyinchalik, umumlashtiruvchi ilmiy xulosalar chiqariladi; bu esa ilmiy fikrlashning izchilligi va mantiqiy ishonchliligini ta’minlaydi. Umuman olganda, xorijiy ilmiy taqrizlar diskursida faktik asoslanganlik, hedging orqali yumshatilgan tanqid, interdisiplinar terminologiya va strukturalangan argumentatsiya bir butun tizim sifatida namoyon bo‘lib, taqriz janrini nafaqat baholovchi matn, balki ilmiy bilim ishlab chiqarish va uni ilmiy jamoa tomonidan qabul qilinishiga asos bo‘ladigan muhim diskursiv mexanizm sifatida ko‘rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

(1). Biber D., Conrad S. Register, Genre, and Style. Cambridge, Cambridge University Press, 2009.

(2). Bhatia V.K. Analysing Genre: Language Use in Professional Settings. London, Longman, 1993, 246 p.

(3). Hartley J. Academic Writing and Publishing. A Practical Handbook. London, Routledge, 2008, 272 p.

(4). Hunston S., Thompson G. Evaluation in Text: Authorial Stance and the Construction of Discourse. Oxford: Oxford University Press, 2000.

(5). Hyland K. Disciplinary Discourses: Social Interactions in Academic Writing. London, Longman, 2004.

(6). Hyland K. Metadiscourse: Exploring Interaction in Writing. London, Continuum, 2005.

(7). Hyland K. Hedging in Scientific Research Articles. Amsterdam, John Benjamins, 1998.

(8). Hyland K. Academic Discourse: English in a Global Context. London, Continuum, 2009.

(9). Martin J.R., White, P.R.R. The Language of Evaluation, Appraisal in English. London, Palgrave Macmillan, 2005.

(10). Swales J.M. Genre Analysis: English in Academic and Research Settings. Cambridge, Cambridge, University Press, 1990.

(11). Swales J.M. Research Genres: Explorations and Applications. Cambridge, Cambridge University Press, 2004.

(12). Van Dijk T.A. Discourse and Power. New York, Palgrave Macmillan, 2008, 302 p.

(13). Van Dijk T.A. Society and Discourse. Cambridge, Cambridge University Press, 2009, 280 p.

(14). Leibniz-Institut für interdisziplinäre Studien e.V.(LIFIS). N.U.Nigmatjonovaning “Raqamlashtirish usullari orqali qurilish sanoati korxonalarining operatsion samaradorligini oshirish yondashuvlari” mavzusidagi dissertatsiya avtoreferatiga taqriz. Berlin-Adlershof, Germaniya, 28-fevral 2026-yil.

(15). Leiden universiteti, Osiyo va Yevropa hududiy tadqiqotlar instituti. Sh.Sh.Mustafoyevning “O‘zbekiston islom me’morchiligida girih va muqarnaslarni qurish va restavratsiya qilish muammolari” mavzusidagi dissertatsiyasiga taqriz. Leyden, Niderlandiya, 18-may 2023-yil, 3-bet.

(16). Abdurashid Abdumannobovich Turg‘unov. Mavlanova M.U.ning “Kelajak muhandislarda tanqidiy fikrlash orqali kommunikativ kompetensiyalarni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish” mavzusidagi PhD dissertatsiyasi avtoreferatiga taqriz. Cincinnati (OH), AQSH, 2024.

(17). Chaykovskaya L.A. Abduvaliyev Z.M.ning “Integratsiyalashgan hisobotni shakllantirish va takomillashtirish” mavzusidagi PhD dissertatsiyasi avtoreferatiga taqriz. Moskva, Rossiya Federatsiyasi, 2024.

(18). Fidelibus Corrado. Mustafoyev Sh.Sh.ning “O‘zbekiston islom me’morchiligida girih va muqarnaslarni qurish va tiklash muammolari” dissertatsiyasiga taqriz. Lecce, Italiya, 2024.

Sodiqova Dinora Ilhom qizi (Xalqaro Nordik universiteti katta o‘qituvchisi, Toshkent davlat Transport universiteti tayanch doktoranti, Toshkent, O‘zbekiston; https://orcid.org/0000-0002-5001-0923; d.sodiqova@nordicuniversity.org)

BADIIY TARJIMADA YO‘QOTISHLAR HAMDA LINGVISTIK-USLUBIY TRANSFORMATSIYALAR

Annotatsiya. *Tarjima jarayoni ikki til va madaniyat o‘rtasidagi murakkab kommunikativ vosita bo‘lib, u nafaqat matn mazmunini, balki uning uslubiy, pragmatik va emotsional xususiyatlarini ham kitobxonga yetkazilishini talab qiladi. Biroq tarjima jarayonida ma’lum darajada semantik, stilistik yoki madaniy yo‘qotishlarning yuzaga kelishi muqarrar hisoblanadi. Mazkur maqolada tarjimada yo‘qotishlar fenomeni lingvistik va tarjima nazariyasi nuqtayi nazaridan tahlil qilinadi. Tadqiqotda badiiy matnlar misolida semantik, uslubiy va pragmatik yo‘qotishlarning yuzaga kelish sabablari hamda ularni minimallashtirishga xizmat qiluvchi tarjima strategiyalari o‘rganildi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, tarjimada yo‘qotishlar asosan til tizimlarining farqi, madaniy konnotatsiyalar, stilistik vositalarning mos kelmasligi hamda tarjima transformatsiyalari bilan bog‘liq holda yuzaga keladi.*

Kalit so‘zlar: *tarjima nazariyasi, tarjimada yo‘qotishlar, semantik yo‘qotish, stilistik yo‘qotish, tarjima strategiyalari, lingvistik transformatsiya.*

Содикова Динора Илхом кызы (Старший преподаватель, Международный Нордический университет, Докторант 1-го курса, Ташкентский государственный транспортный университет, Ташкент, Узбекистан; https://orcid.org/0000-0002-5001-0923; d.sodiqova@nordicuniversity.org)

ПОТЕРИ И ЛИНГВОСТИЛИСТИЧЕСКИЕ ТРАНСФОРМАЦИИ В ХУДОЖЕСТВЕННОМ ПЕРЕВОДЕ

Аннотация. *Перевод представляет собой сложный коммуникативный процесс между двумя языками и культурами, который требует передачи читателю не только содержания текста, но и его стилистических, прагматических и эмоциональных характеристик. Однако в процессе перевода неизбежно возникает определённая степень семантических, стилистических или культурных потерь. В данной статье феномен переводческих потерь анализируется с точки зрения лингвистики и теории перевода. На основе примеров художественных текстов рассматриваются причины возникновения семантических, стилистических и прагматических потерь, а также исследуются переводческие стратегии, направленные на их минимизацию. Результаты исследования показывают, что переводческие потери в основном обусловлены различиями языковых систем, культурными коннотациями, несоответствием стилистических средств и переводческими трансформациями.*

Ключевые слова: *теория перевода, переводческие потери, семантические потери, стилистические потери, стратегии перевода, лингвистическая трансформация.*

Dinora Sodiqova Ilhom kizi (Nordic International University, Senior Lecturer, Tashkent State Transport University PhD Candidate, Tashkent, Uzbekistan; https://orcid.org/0000-0002-5001-0923; d.sodiqova@nordicuniversity.org)

LOSSES AND LINGUISTIC-STYLISTIC TRANSFORMATIONS IN LITERARY TRANSLATION

Annotation. *Translation is a complex communicative process between two languages and cultures that requires conveying not only the semantic content of a text but also its stylistic, pragmatic, and emotional characteristics to the reader. However, a certain degree of semantic, stylistic, or cultural loss is inevitable in the translation process. This article analyzes the phenomenon of translation losses from the perspective of linguistics and translation theory. Using examples from literary texts, the study examines the causes of semantic, stylistic, and pragmatic losses and explores translation strategies aimed at minimizing them. The results of the research show that translation losses mainly arise due to differences between*